

DR | GENERALDIREKTØREN

Maria Rørbye Rønn
DR Byen
Emil Holms Kanal 20
DK- 0999 København C
dr.dk

13.12.2023

Klage over indslag i Radioavisen

Kære

Du har den 29. oktober 2023 klaget over et indslag i Radioavisen bragt den 29. oktober 2023. Efter at redaktionen afviste din kritik, har du klaget videre til lytternes og seernes redaktør. Han har nu gennemgået sagen og skrevet en indstilling.

Jeg fremsender hermed indstillingen, hvis konklusion jeg er enig i.

Med venlig hilsen

Maria Rørbye Rønn

Kopi:

Journalen

Etikchef Anja Lundberg Andersen, DR Kultur, Børn og Unge

Senior konsulent Mikkel Vincentz Pedersen, LSR

Redaktionschef Niels Kvale, DR Nyheder

Ledende redaktionschef Kirsten Marie Svendsen, DR Nyheder

Tværgående journalistisk chef Lars Steen Pedersen, DR Nyheder

Direktør Sandy French, DR Nyheder

Sagen kort

En lytter klagede over et indslag i Radioavisen den 29. oktober 2023. Lytteren fandt, at indslaget, der drejede sig om kommende israelske bombninger i Gaza, var partisk og stred mod grundlæggende bestemmelser i DR's etiske retningslinjer. Indslaget var kort og refererede to israelske soldaters personlige opfattelser, og det var ikke i strid med DR's etik. Klager får ikke medhold i det punkt. Derimod forholdt klagesvaret fra DR sig ikke til indholdet i klagen, og det får Klager medhold i.

Gennemgang af sagen

Den 29. oktober 2023 klager _____ (herefter benævnt Klager) over et indslag i Radioavisen kl. 11.00 vedrørende dækningen af Israel-Hamas krigen.

I en mail til lytternes og seernes redaktør (herefter benævnt LSR) skriver Klager blandt andet: *"Som den vigtigste nyhed søndag den 29. oktober 11.00, bragte DR en uhildet hyldest til Israels massive bombing af Gaza-striben, der angiveligt skulle dokumentere, og forklare staten Israels militære angreb på det palæstinensiske område, Gaza."*

Videre skriver Klager:

"Indslaget starter med at Radioavisens speaker, Niels Christian Lang, starter med at citere en israelsk soldat, fra de israelske besættelsesstyrker (IDF), der deltager i krigshandlinger, hvor tusinder af civile palæstinensere, børn, kvinder og mænd er blevet dræbt og lemlæstet de seneste tre uger.

Nyheden på DRs fremmeste nyhedsplatform, Radioavisen, er udtalelser fra den ene part i krigen, der holder mere end to millioner mennesker indespærret på et tæt befolket område, som Israel er i gang med at invadere og bombe.

Indslaget fortsætter med citater fra to navngivne israelske soldater, den ene får uimodsagt lov til at sige følgende, der oversættes af Radioavisens speaker:

"Israel gør det rigtige ved at bombe massivt i Gaza, og Israel skal bombe meget mere".

"Der er ingen elektricitet derinde, og vi har bombet dem uafbrudt i de sidste tre uger, og du kan se ændringerne derinde".

"Jeg synes bombingene er god, jeg synes, vi skal lave flere bombardementer."

"Det er en kamp mellem det gode og det onde, og vi kan gøre meget mere inde i Gaza."

Speakereren oplyser, at han bakkes op af en anden navngiven soldat, Eviata Elbas, der i følge speakeren ser det (krigen og bombardementerne, må det forstås) som "sit store øjeblik i tjenesten", som speakeren udtrykker det.

Denne soldat siger:

"Lige nu vil vi lave historie, vi vil ændre på hvordan historien kommer til at se ud. Vi vil gøre det rigtige." Derefter er indslaget slut.

Hvordan det indslag er endt som topnyhed på DRs Radioavis, vil jeg gerne have en forklaring på.

Jeg har sjældent - hvis nogensinde - set eller hørt, så groft manipulerende og subjektivt et indslag i DR. Hvad der er mindst lige så alvorligt er, at indslaget fungerer som en uforbeholden hyldest og blåstempling af et lands massive angreb mod en civilbefolkning i et andet "land" (Gaza), der ikke engang har adgang til nødhjælp, vand og de mest basale fornødenheder. Og som i forvejen får frataget deres basale menneskerettigheder af Israel, som FN flere gange har betegnet som et groft undertrykkende 'apartheid-lignende styre'.

(Seneste rapport her fra FNs rapporteur, Michael Lynk. (Der i øvrigt bakkes op af Israels tidl. statsadvokat Michael Ben-Yair <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/03/israels-55-year-occupation-palestinian-territory-apartheid-un-human-rights>)

På bare ét minut, formår Danmarks Radio, at retfærdiggøre og forklare Israels angreb på den palæstinensiske civilbefolkning som en klinisk og nødvendig operation, hvor den israelske hær 'kan gøre meget mere inde i Gaza', hvor den israelske statshær er 'de gode' og dem 'derinde i Gaza' er de onde. For 'bombningen er god', 'Israel skal bombe meget mere' og helt overordnet så er det 'en kamp mellem det gode og det onde'."

Klager kalder indslaget for "manipulerende, vildledende og groft enøjet" og mener, at der er tale om et "alvorligt brud på DR's etiske principper og værdier om troværdighed, uafhængighed, alsidighed, kvalitet og ansvarlighed, partiskhed og kritisk journalistik."

DR's svar

DR svarer mandag den 30. oktober. Men af grunde, der ikke er opklaret, modtager Klager ikke svaret. Først da Klager rykker to gange bliver misforståelsen opdaget.

Det oprindelige svar fra DR lyder: "Konflikten mellem israelere og palæstinensere har varet siden staten Israels oprettelse i 1948, og jeg kan uden at tøve sige, at den hører til blandt de mest komplicerede af alle de konflikter, vi jævnligt beskæftiger os med. Stort set alle aspekter i sagen kan betegnes som "omstridt", og det gør det til en ekstremt vanskelig journalistisk opgave at beskrive, hvad der foregår. Men jeg kan garantere dig, at vi gør os meget umage.

Her er lidt om vores overvejelser:

"Vi oplever altid stærke reaktioner på vores dækning af konflikten mellem Israel og palæstinenserne. Derfor forsøger vi at dobbelttjekke alle oplysninger, og hele tiden levere en balanceret dækning, der tager højde for de mange nuancer, samt de forskellige udlægninger der kommer fra konfliktens parter. Nu da konflikten har udviklet sig til en decideret krig er dette arbejde blevet endnu mere besværligt – og endnu vigtigere.

Vi gør for eksempel et stort arbejde ud af åbent at erklære, når vi ikke er i stand til at bekræfte bestemte oplysninger, tal eller begivenheder. Vi gør ligeledes et stort arbejde ud af at verificere de mange oplysninger, videoer og billeder, der florerer på sociale medier og bruger aldrig billeder vi ikke har verificeret.

Vi gør med andre ord vores bedste, og søger at lave balanceret, kritisk og forklarende journalistik. Men vi skal også afspejle de objektive fakta. I dette tilfælde er det et faktum, at den militante gruppe Hamas, der kontrollerer Gaza-striben og står på EU og USA's terrorlister, har gennemført et blodigt terrorangreb mod Israel, hvor de målrettet gik efter at dræbe flest muligt civile.

Men det er også et faktum, at ofte det koster mange civile livet, når Israels militær angriber Hamas i Gazastriben.

Vi forholder os kritisk til alle parter i krigen, mens vi samtidig er opmærksomme på, at gråzonerne i netop denne konflikt er bredere, end det normalt er tilfældet. For os er det vigtigste at beskrive så præcist som muligt, hvad der er sket – ikke at sætte mærkater på begivenhederne.

Vi oplever vi kritik, når vi omtaler – eller når vi undlader at omtale – Vestbredden som "israelsk-besat". Vi henholder os til, at FN betegner området som besat af Israel – men igen er det vigtigste for os at beskrive, hvad besættelsen konkret betyder.

Som nævnt øverst, så er konflikten kompliceret, og vi kommer med garanti til at begå fejl – men vi bestræber os på, at det sker så sjældent som muligt.”

Klager anker

Klager modtager – med LSR's mellemkomst – det afgivne svar fra DR den 4. december 2023. Samme dag anker Klager svaret med følgende begrundelse:

”Jeg har nu fået at vide, at I har sendt mig et svar på min klage sendt til jer d. 29. oktober. Ifølge seernes redaktør Jesper Termansen skulle jeg have modtaget jeres svar allerede dagen efter d. 30. oktober (Klokken 9.11 2023 kan jeg se på det svar han har copypastet til mig), Jeg beklager, hvis det er havnet i mit spamfilter.

Angående DR Udlands svar på min klage:

Jeg er mildest talt forundret over svaret, som på ingen måde adresserer det, jeg beder jer om: Nemlig en forklaring på, hvordan indslaget er havnet som topnyhed i Radioavisen, og hvordan det kan gå til, at DR sender et indslag, der nærmest er en hyldest til Israels nødvendige bombing af civile i Gaza, og en konstatering af, at der bør bombes meget mere.

Helt uimodsagt.

Min klage går på, at indslaget er en ekstremt subjektiv reportage, der med to krigsførende israelske soldater som kilde, forklarer, hvorfor de anser det for nødvendigt at bombe Gaza, og at der bør bombes meget mere.

I min klage påstår jeg, at indslaget er et alvorligt brud på grundlæggende journalistiske principper samt DRs egne etiske principper og værdier om troværdighed, uafhængighed, alsidighed, kvalitet, ansvarlighed, upartiskhed og kritisk journalistik.

Det forholder I jer overhovedet ikke til.

Derimod sender I mig et standardsvar, der er en sang fra de varme lande om, at I tilstræber det ene og det andet, og at I laver balanceret og kritisk journalistik, og alt muligt irrelevant fyld, der kun egner sig til festlige skåltaler, men sgu ikke til besvarelse af en seriøs klage, som den jeg har sendt til jer.”

Videre skriver Klager i sin ankeskrivelse:

”I øvrigt undrer det mig, at I er i stand til at besvare min klage på på ekstremt kort tid.

Lad mig lige rekapitulere:

Jeg skrev til jer søndag d. 29. oktober klokken 16.00, og I sender mig svaret dagen efter mandag d. 30. oktober klokken 9.11.

Jeg går ikke ud fra, at I er på arbejde søndag, så I sender mig altså svaret samme dag, som man må formode, at I ser min klage.

Faktisk indikerer klokkeslettet, at I kun er minutter om at svare på det, jeg klager over. Hvilket underbygger mistanken om, at jeg har fået kylet et standardsvar i hovedet.

Hvornår I møder i DR-Byen ved jeg ikke. Men jeg går ud fra, at det tidligst er klokken 8.00, og mest sandsynligt klokken 9.00.

På 11 minutter (maksimalt 71 minutter) skulle I så have nået at læse min mail, og derefter have undersøgt baggrunden for min klage. Altså have hørt indslaget, tale med journalister og redaktører, spørge ind til tankerne bag vinkling, redigering, publicering samt diverse overvejelser omkring objektivitet, upartiskhed, kvalitet med videre. Samt skrive svaret til mig.

Det er en rasende effektiv ekspeditionstid :-)

Hvis I vil bilde mig ind, at I har behandlet min klage seriøst på så kort tid, så tror I da virkelig, at jeg er idiot."

LSR bekræfter samme dag, at sagen vil blive behandlet som en ankesag.

Procedure

Det følger af DR's etiske retningslinjer, at en klage skal besvares inden for fire uger. Det er tilsyneladende ikke overholdt her, da Klager har rykket to gange. Men det har vist sig, at DR faktisk sendte svaret til Klager dagen efter, at klagen var indgivet. Der er ingen forklaring på, hvorfor Klager ikke har modtaget svaret. Klagen er besvaret på vegne af den programansvarlige chef, redaktionschef Niels Kvale, DR Udland. Klager har fået klagevejledning, men klagen forholder sig ikke – som det følger af DR's etiske retningslinjer – til det konkrete klagepunkt.

Det er kritisabelt.

Indstilling fra lytternes og seernes redaktør

Klagers ankeskrivelse rummer to forhold. Dels den oprindelige klage primært over partiskhed i radioavisindslaget, dels en klage over klagebehandlingen.

I forhold til det første punkt, så ligger der i DR's værdier som er beskrevet i DR's etiske retningslinjer, at DR skal være troværdig, alsidig og uafhængig samt upartisk i sin journalistik. Det fremgår også at værdigrundlaget, at DR bringer korrekt og hurtig information til lyttere, seere og brugere.

Med hensyn til klageforhold to, så følger det af DR's etiske retningslinjer for behandling af klager (kapitel 24), at "en selvstændig klagebehandling foretages typisk i de sager, der handler om væsentlige brud på DR's etik eller de vejledende regler for god presseskik." Sådanne klager vil hurtigst muligt blive undersøgt og besvaret individuelt af den programansvarlige chef, står der videre.

I forhold til det første klagepunkt består det påklagede indslag i Radioavisen den 29. oktober kl. 11.00 af to interviews med to israelske soldater, der giver udtryk for de holdninger, som Klager har refereret. DR skal både bringe hurtig og korrekt information til lytterne.

Radioavisen er et stramt nyhedsformat med lidt plads, og her er der ganske vist tale om et ensidigt indslag i den forstand, at der i reportagens form bringes udsagn fra to israelske soldater, og det er ikke afbalanceret af andre kilder. Det er DR's ret at foretage den udvælgelse af vinkler og kilder som ligger i, at DR har redigeringsretten. DR skal i et større perspektiv bringe en balanceret journalistik, hvor begge sider i en krig kommer til orde. Men det er ikke ensbetydende med, at det enkelte indslag ikke kan være 'ensidigt' og bringe synspunkter fra den ene part. DR kan således også bringe palæstinensiske eller Hamas-synspunkter i en reportage, uden at disse skal være afbalanceret af tilsvarende synspunkter fra Israel. Hvis der fremsættes udtalelser, som kræver en forelæggelse for en anden part, skal det ske også selv om indslaget er kort i sin form. Det var dog ikke tilfældet her. Der var tale om to soldaters vurdering af nødvendigheden af bombninger i Gaza. Tidligere har DR fået medhold i, at DR kan bringe "seneste nyt" opdateringer som i sin form er "ensidige".¹ Klager får ikke medhold i dette punkt.

Med hensyn til klagepunkt nummer to: DR har sendt Klager et standardsvar, og det er korrekt, som Klager skriver, at svaret ikke forholder sig til Klagers kritik. Det burde svaret, og dermed lever DR's svar ikke op til intentionerne i en korrekt klagebehandling, der fordrer en individuel besvarelse af klagen. Der er tale om en alvorlig kritik af DR for at tilsidesætte grundlæggende etiske værdier i det bragte indslag.

¹ <https://www.dr.dk/etik-og-rettelser/brugernes-redaktoer/nyheder/dr-bragte-ikke-uredelig-artikel-om-mulig-retssag-mod>

Jeg kan ikke tage stilling til, hvorvidt DR er i stand til at besvare en klage på den meget korte tid, det har taget i denne sag, sådan som Klager anfører.

Klager får medhold på dette punkt.

Konklusion og sammenfatning

En lytter klagede over et indslag om krigen mellem Israel og Hamas bragt den 29. oktober 2023 i Radioavisen kl. 11.00. Klager får ikke medhold i, at indslaget, som består af to israelske soldaters vurderinger af nødvendigheden af bombning af Gaza, strider mod grundlæggende værdier i DR's etiske retningslinjer. Radioavisen skal både levere hurtig og korrekt information. Det enkelte indslag kan godt være 'ensidigt', hvis DR over tid og i et større perspektiv holder en balance mellem to parter i en krig. Klager kritiserede også, at DR's svar ikke forholder sig til den kritik, der ligger i klagen. DR burde have svaret på det konkrete klagepunkt.

Det får Klager medhold i.

Klager får delvist medhold.

Jesper Termansen, den 12. december 2023